

NEKROLÓG

Vókó György 1946–2021

*„Mondják, hogy nem ismer valaki igazán egy országot,
amíg nem látta belülről annak börtöneit.
Egy országot nem arról kell megítélni,
hogy miképpen bánik a legnagyobb rangú polgáraival,
hanem a legalacsonyabb sorban lévőkkel.”*
Nelson Mandela

75 éves korában elhunyt Vókó György nyugalmazott osztályvezető ügyész, az Országos Kriminológiai Intézet igazgatója, az MTA állam- és jogtudományok doktora, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar professor emeritus oktatója (Barabás & Belovics, 2016).¹

1 A megemlékezés elkészítéséhez felhasználtuk a Vókó György 70. születésnapjára készült tiszteletkötet előszavát.

Halála váratlan volt. Bár jó ideje gyengélkedett, nem gondoltuk, hogy meghalhat, hisz erős volt és tevékeny. 2021 márciusában az MTA IX. Osztály Jogtudományi Bizottság ülésén még habitusvizsgálati feladatot vállalt.

A börtönügy történetében mindig voltak olyan meghatározó személyiségek, akik szakmai és tudományos tevékenységükkel alakították a korszakot, amelyben éltek. Vókó professzor ilyen jogtudós volt a hazai börtönügy és büntetés-végrehajtási jog területén. Vókó György a büntetés-végrehajtási jog önállósága és fejlesztésének megkerülhetetlensége mellett foglalt állást, és ennek jelentősége mindannyiunkban most már örökre össze fog fonódni nevével és emlékével. Vallotta, hogy a „... végrehajtási szabályozás fő sajátossága realizálni a büntetés, a büntetőjogi intézkedés és egyéb eljárási kényszerintézkedések végrehajtásának céljait, feladatait. Nem lehet az önkényesség eszköze, mindig a jogszabályoknak megfelelően, a törvényesség betartásával kell teljesítenie funkcióját.” (Vókó, 1990, 291-297.). A tudomány és a gyakorlat összehangolása, együttgondolkodása nélkül nincs előrelépés – írta akadémiai dolgozatában. Finkey Ferencre hivatkozott, aki közel száz évvel ezelőtt jogos felháborodással írta: „...nem nagyítok, ha azt mondom; igen gyakran megtörténik, hogy valaki bíró, ügyész vagy ügyvéd lesz anélkül, hogy börtönügyről legalább fejtegetéseket hallgatott volna, vagy adigélé egy modern fegyházat látott volna. Kívánatos – írja ugyanitt – nálunk is kötelező tárggyá tenni a jogalkotók tanrendjében a börtönügyet.” (Vókó, 2011). Vókó György erre tette fel szakmai pályafutását, és mint írja: „...tisztelettel azt a tájékoztatást adhatjuk, hogy ez a XX. század végén, 1990-től – a jogállamiság kezdetétől – megtörtént; s azóta a büntetés-végrehajtási jog ismeretanyagát minden évben megújítjuk, a tudomány új eredményeivel bővítjük, szolgálva az oktatást és a gyakorlat hatékonyságát, a jogállamiságot.” (Vókó, 2014, 6.).

Szakmai pályafutásának kiemelkedő állomása a 2011-ben „*Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban*” címmel megvédett akadémiai doktori értekezése. Ebben áttekintette a hazai börtönügy és büntetés-végrehajtás helyzetét, és leszögezte: Finkey munkássága nyomán a börtönügy jogtudományá vált. Angyal Pál és Finkey Ferenc rámutattak arra, hogy a büntetés-végrehajtással kapcsolatos kérdések önálló szabályozást igényelnek. Irk Albert tehát már magától értetődő természetességgel osztotta fel a büntetőjogot a ma is követett három fő részre: büntető anyagi jog, büntetőeljárás-jog és büntetés-végrehajtási jog. Vókó professzor a 20. században is az alapító gondolkodók nyomdokain haladt. Szakmai és tudományos erőfeszítéseinek köszönhetően a korábban segédtudományként kezelt büntetés-végrehajtási jog „felkerült a térképre”, és tudományos hatóerejét jelzi, hogy 2011-ben az MTA IX. Osztályán belül megalakult a Büntetés-végrehajtási Albizottság. Bárhova is vitte a szakmai kihívás, mindvégig szívén viselte a magyar börtönügy és a magyar büntetés-végrehajtás sorsát. Mindeközben szakmai

felfogása sem változott. Vallotta, hogy a polgárok számára jogállami kötelezettség az emberi jogok, a biztonságos élet, a törvények érvényesülésének biztosítása, az objektív igazság érvényesítési lehetőségének megteremtése. Hitte, hogy az elkövetett cselekmény súlyához igazodó büntetés keretei között csak az individualizációval lehet a speciális prevenció szempontjait érvényesíteni. Úgy vélte, hogy az ember szabadságjogait az állam csak annyiban korlátozhatja és szabályozhatja, de annyiban köteles is korlátozni és szabályozni, amennyiben azt a közjó, vagyis a társadalom egysége, békessége és fejlődésének érdeke megköveteli. Hitte, hogy a büntetés-végrehajtási tevékenység során is érvényesülniük kell az alkotmányos alapelveknek és jogoknak, a nemzetközi emberi jogi elvárásoknak és követelményeknek. Hangot adott felfogásának, miszerint a közérdek védelme mellett figyelembe kell venni az egyéni jogok szükségleteit és egyensúlyt kell tartani a követelmények között. Különösen fontosnak tartotta, hogy a szabadságtól megfosztott személyeket a fogvatartás ideje alatt mindvégig emberként kezeljék, emberi méltóságukat semmilyen körülmények között ne sértsék meg.

Mindig talált jól illeszkedő latin idézetet mondandójához. Nem véletlen, hogy kollégái tiszteletük jeléül a 70. születésnapján „*Sapiens in sapientia*” című kötettel lepték meg. Latinos műveltsége hihetetlen munkabírással párosult. Sosem elégedett meg az elért sikerekkel, mindig újat és többet akart. Azon kevesek közé tartozott, akik a szakmai munkát az elmélet és a gyakorlat egységében tudták csak elképzelni, és a mindennapok gyakorlatát folyamatosan fejlesztett elméleti tudással alapozták meg. Az ügyészi szervezetben azon kevésszámú ügyészhez tartozott, akik úgy vélték, hogy a szakmai fejlődés nem képzelhető el a tudományos kérdésekben való elmélyülés nélkül, és 1991-ben „*A büntetés-végrehajtás törvényességének és hatékonyságának tényezői*” című disszertációjának megvédésével elnyerte az állam- és jogtudományok kandidátusa címet. Szakmai érdeklődése és tudományos kíváncsisága vitték előre szakmai pályáján. Munkája elismeréseképpen 1992-ben osztályvezető ügyésszé nevezték ki, majd 1999-től a Legfőbb Ügyészség újjáalakult Büntetés-végrehajtási Felügyeleti Önálló Osztályát vezette, ez egyben az általa művelt szakterület elismerését is megmutatta. 2001-től a Legfőbb Ügyészség Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztályának vezetői tisztségét látta el. Eközben folyamatosan kamatoztatta tudását a felsőoktatásban és a kutatói munkában is. Megbecsült oktatója volt a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának, majd később a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának. 2000-ben sikerrel habilitált a Pécsi Tudományegyetemen, ahol szakterületén „*Bűn és büntetés: a büntetőjog eszköztára és lehetőségei a bűnözés visszaszorítására, a büntetés-végrehajtási jogharmonizáció*” címmel tartotta meg előadását. 2004-ben egyetemi tanári kinevezést nyert.

Oktatói munkájához intenzív publikációs tevékenység is társult, amellyel hozzájárult az egyetemes és a magyar büntetés-végrehajtási jog fejlesztéséhez. Szakcikkekben és tanulmányokban fejtette ki nézeteit, emellett számos monográfiája is megjelent. A gyakorlathoz való kötődését mutatja, hogy részt vett az új büntetés-végrehajtási törvény első kommentárjának elkészítésében, amellyel biztos irányt mutatott a jogalkalmazás számára. A 2006-ban megjelent „*Büntetés-végrehajtási jog*” című monográfiája sokszínűen mutatja be a büntetés-végrehajtási jogalkalmazásban, illetve jogkövetésében irányadó szabályokat, valamint a jogalkalmazás ellentmondásait és nehézségeit. Segítséget nyújt a gyakorlatban dolgozók számára, ugyanis közvetíti az európai tudományos tevékenységek elért eredményeit, és a vonatkozó nemzetközi egyezményekből, határozatokból, ajánlásokból, a strasbourgi Európai Emberi Jogi Bíróság, illetve a luxemburgi EK Bíróság joggyakorlatából kiolvasható elvárásokat.

Tudományos pályafutásának csúcsa a 2012-ben elnyert, az MTA doktora cím. Értekezését „*Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban*” címmel írta. Ezt követően nevezte ki őt a legfőbb ügyész igazgatónak az Országos Kriminológiai Intézetbe, amelyet haláláig vezetett. Kutatóintézeti igazgatóként is a joggyakorlat szolgálatát tartotta a legfontosabbnak.

Megbízható, alapos, kötelelességtudó és segítőkész kollégát tisztelt benne mindenki, aki mind a munkahelyén, mind a magánéletében közösségi ember volt. Szakmai etikáját talán az a történet is jellemzi, amelyet Finszter tanár úr osztott meg velem. A 2000-es években valamikor hárman – Vókó György, Lőrincz József és Finszter Géza – a Ferenciek terén lévő Centrál Kávéházban beszélgettek. Az első kört Vókó György fizette, majd az ilyenkor szokásos rend szerint a meghívottak viszonzni akarták a meghívást egy következő körrel. Vókó György nem fogadta el a visszahívást, mondván: „*Ne haragudjatok, legfőbb ügyészégi ügyészként én nem fogadhatok el tőletek még egy italmeghívást sem.*”

Mindvégig aktív részese volt a hazai szakmai közéletnek. Számos tudományos szervezet alapításában vett részt. A teljesség igénye nélkül említjük a legfontosabbakat: az MTA ÁJT B Büntetés-végrehajtási Jogi Albizottság elnöki tisztségét, a Magyar Börtönügyi Társaság alapító és elnökségi tagságát, a Magyar Büntetőjogi Társaság alapító és elnökségi tagságát, a Magyar Jogász Egylet Büntetés-végrehajtási Jogi Országos Szakosztályának elnöki tisztségét, az MTA Köztestületi tagságát, és nem utolsósorban az Ügyészek Országos Egyesületének alapító tagi viszonyát. Sokat köszönhetnek Vókó professzornak a bűnügyi tudományok más területei is: a Magyar Kriminológiai Társaság alapító tagja volt, a Iustum Aequum Salutare tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának társelnöke volt, a Börtönügyi Szemle, a Bűnügyi Szemle és az Ügyészek Lapja szerkesztőbizottságának tagja, illetve az Ügyészégi Szemle főszerkesztője volt. Számos területen

számíthatott rá a szakmai közélet. Szakértőként közreműködött az MTA Magyar Akkreditációs Bizottságában, valamint a Kodifikációs Bizottságban.

Sokat tett a felsőoktatási tudományosság minőségének erősítéséért: törzstagja, illetve témavezetője volt a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Doktori Iskolájának, és témavezetőként segítette a doktori hallgatókat a Pécsi Tudományegyetem, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában.

Munkáját, emberi magatartását számos elismerés fémjelzi, hosszú szakmai pályafutása során számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el munkásságt. 2001-ben Kozma Sándor-díjat kapott, 2003-ban Pro meritis iuris ob memoriam Francisci Deák díjat, 2010-ben Finkey Ferenc-díjat, majd 2011-ben nyerte el a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét, illetve kapta meg a Pázmány Péter-érmet. 2012-ben a Pro facultate Érdemérem Aranyfokozatával ismerték el szakmai eredményeit.

Vókó professzor úr halálával sikerekben gazdag szakmai életút zárult le. Az életpálya sikerességét valószínűleg segítette az is, hogy Vókó György a börtönvilágban is finom úriember tudott maradni, aki mindvégig a jog humánusát képviselte.

Nyugodjék békében!

Kerecsi Klára
egyetemi tanár

Felhasznált irodalom

Barabás A. T. & Belovics E. (Szerk.) (2016). *Sapiens in sapientia: Ünnepi kötet Vókó György 70 születésnapja alkalmából*. Pázmány Press

Vókó Gy. (1990). A büntetésvégrehajtási jog továbbfejlesztésének, tudományos művelésének szükségességéről. *Jogtudományi Közöny*, 45 (7–8), 291–297.

Vókó Gy. (2011). *Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban*. Akadémiai Doktori Értekezés

Vókó Gy. (2014). A büntetés-végrehajtási jog szerepe a jogállamban. *Börtönügyi Szemle*, 33 (1), 1-7.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kerecsi K. (2021). Nekrológ – Vókó György. *Belügyi Szemle*, 69 (5), 887-891. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.5.11>